

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

4. juuli 2024*

Eelotsusetaotlus – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13/EMÜ –
Hüpoteeklaenuleping – Intressimäära muutumist piiravad lepingutingimused –
Intressi alammäära tingimus – Selliste lepingutingimuste kasutamise lõpetamise ja nende alusel
makstud summade tagastamise nõudes esitatud kollektiivhagi, milles osaleb suur hulk müüjaid või
teenuste osutajaid ja tarbijaid – Kõnealuste lepingutingimuste selgus ja arusaadavus –
Mõiste „piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas keskmine tarbija“

Kohtuasjas C-450/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 29. juuni
2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. juulil 2022,
menetluses

Caixabank SA, Bankia SA ja Banco Mare Nostrum SA õigusjärglane,

Caixa Ontinyent SA,

Banco Santander SA, Banco Popular Español SA ja Banco Pastor SA õigusjärglane,

Targobank SA,

Credifimo SAU,

Caja Rural de Teruel SCC,

Caja Rural de Navarra SCC,

Cajasiete Caja Rural SCC,

Caja Rural de Jaén, Barcelona ja Madrid, SCC,

Caja Laboral Popular SCC (Kutxa),

Caja Rural de Asturias SCC,

Arquia Bank SA, endise nimega Caja de Arquitectos SCC,

Nueva Caja Rural de Aragón SCC,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

Caja Rural de Granada SCC,

Caja Rural del Sur SCC,

Caja Rural de Albacete, Ciudad Real ja Cuenca SCC (Globalcaja),

Caja Rural Central SCC,

Caja Rural de Extremadura SCC,

Caja Rural de Zamora SCC,

Unicaja Banco SA, Liberbank SA ja Banco Castilla–La Mancha SA õigusjärglane,

Banco Sabadell SA,

Banca March SA,

Ibercaja Banco SA,

Banca Puyo SA

versus

Asociación de Usuarios de Bancos, Cajas de Ahorros y Seguros de España (Adicae),

M. A. G. G.,

M. R. E. M.,

A. B. C.,

Óptica Claravisión SL,

A. T. M.,

F. A. C.,

A. P. O.,

P. S. C.,

J. V. M. B., C. M. R-i õigusjärglane,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud O. Spineanu-Matei (ettekandja),
J.-C. Bonichot, S. Rodin ja L. S. Rossi,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikku menetlust ja 28. septembri 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Caixabank SA, Bankia SA ja Banco Mare Nostrum SA õigusjärglane, esindajad: *abogados* J. Gutiérrez de Cabiedes Hidalgo de Caviedes ja E. Valencia Ortega,
- Banco Santander SA, Banco Popular Español SA ja Banco Pastor SA õigusjärglane, esindajad: *abogados* J. M. Rodríguez Cárcamo ja A. M. Rodríguez Conde,
- Targobank SA, esindajad: *abogados* D. Machado Rubiño ja J. Pérez de la Cruz Oña,
- Caja Rural de Teruel SCC, esindaja: *abogado* J. López Torres,
- Caja Rural de Navarra SCC, esindajad: *abogados* J. Izquierdo Jiménez ja M. Robles Cháfer ning *procurador* M. Sánchez-Puelles González-Carvajal,
- Caja Rural de Jaén, Barcelona y Madrid SCC, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Caja Rural de Asturias SCC, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Arquia Bank SA, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Nueva Caja Rural de Aragón SCC, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Caja Rural de Granada SCC, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Caja Rural del Sur SCC, esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Caja Rural de Albacete, Ciudad Real y Cuenca SCC (Globalcaja), esindajad: *abogados* R. Monsalve del Castillo, I. Moreno-Tapia Rivas ja E. Portillo Cabrera ning *procuradora* M. Moreno de Barreda Rovira,
- Caja Rural Central SCC, Caja Rural de Extremadura SCC ja Caja Rural de Zamora SCC, esindaja: *abogado* J. López Torres,
- Unicaja Banco SA, Liberbank SA ja Banco Castilla-La Mancha SA õigusjärglane, esindajad: *abogados* M. Á. Cepero Aránguez ja C. Vendrell Cervantes,
- Banco Sabadell SA, esindajad: *abogados* G. Serrano Fenollosa, R. Vallina Hoset ja M. Varela Suárez,

- Ibercaja Banco SA, esindajad: *abogados* S. Centeno Huerta ja C. González Silvestre,
- Asociación de Usuarios de Bancos, Cajas de Ahorros y Seguros de España (Adicae), esindajad: *abogados* V. Cremades Erades, K. Fábregas Márquez ja J. F. Llanos Acuña ning *procuradora* M. del M. Villa Molina,
- Hispaania valitsus, esindajad: L. Aguilera Ruiz ning A. Pérez-Zurita Gutiérrez,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek,
- Portugali valitsus, esindajad: P. Barros da Costa, A. Cunha ja L. Medeiros,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz, N. Ruiz García ja I. Galindo Martín,

olles 18. jaanuari 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 4 lõikeid 1 ja 2 ning artikli 7 lõiget 3.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Caixabank SA (Bankia SA ja Banco Mare Nostrum SA õigusjärglane), Caixa Ontinyent SA, Banco Santander SA (Banco Popular Español SA ja Banco Pastor SA õigusjärglane), Targobank SA, Credifimo SAU, Caja Rural de Teruel SCC, Caja Rural de Navarra SCC, Cajasiete Caja Rural SCC, Caja Rural de Jaén, Barcelona y Madrid SCC, Caja Laboral Popular SCC (Kutxa), Caja Rural de Asturias SCC, Arquia Bank SA (endise nimega Caja de Arquitectos SCC), Nueva Caja Rural de Aragón SCC, Caja Rural de Granada SCC, Caja Rural del Sur SCC, Caja Rural de Albacete, Ciudad Real y Cuenca SCC (Globalcaja), Caja Rural Central SCC, Caja Rural de Extremadura SCC, Caja Rural de Zamora SCC, Unicaja Banco SA (Liberbank SA ja Banco Castilla–La Mancha SA õigusjärglane), Banco Sabadell SA, Banca March SA, Ibercaja Banco SA ja Banca Pueyo SA ning teiselt poolt Asociación de Usuarios de Bancos, Cajas de Ahorros y Seguros de España (Adicae)(Hispaania pankade, hoiupankade ja kindlustusettevõtjate klientide ühendus), M. A. G. G., M. R. E. M-i, A. B. C., Óptica Claravisión SL-i, A. T. M-i, F. A. C., A. P. O., P. S. C. ja J. V. M. B. (C. M. R-i õigusjärglane) vahelises kohtuvaidluses, milles käsitletakse asjaomaste krediidasutustega sõlmitud hüpoteeklaenulepingute üldtingimustes sisalduva teatava lepingutingimuse kasutamise lõpetamist ja kasutamisest hoidumist ning selle tingimuse alusel tasutud summade tagastamist asjaomastele klientidele.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 kahekümne kolmandas põhjenduses on märgitud:

„isikutel ja organisatsioonidel, kui nendel on liikmesriigi õigusaktide alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, peaks olema võimalus tarbijalepingute üldtingimuste, kuid eelkõige ebaõiglaste tingimuste suhtes algatada menetlusi kas kohtus või haldusasutustes, kes on pädevad kaebuste üle otsustama või asjaomaseid kohtumenetlusi algatama; see võimalus ei tähenda siiski üldtingimuste eelnevat kontrollimist eri majandusharudes;“.

4 Direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) *tarbija* – füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavate lepingute raames toimib eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus- ega kutsetegevusega;“.

5 Direktiivi artiklis 4 on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.

2. Tingimuste õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine ei ole seotud lepingu põhiobjekti mõiste ega hinna ja tasu piisavusega võrreldes vastutehinguna pakutavate teenuste või kaubaga, kui kõnealused tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.“

6 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Lepingutes, mille kõik või teatavad tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, peavad kõnealused tingimused olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Kui tingimuse tähenduse suhtes on kahtlusi, tuleb kohaldada tarbijale kõige soodsamat tõlgendust. Seda tõlgendamiseeskirja ei kohaldata artikli 7 lõikega 2 ettenähtud menetluste puhul.“

7 Direktiivi 93/13 artiklis 7 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

3. Võttes vajalikul määral arvesse siseriiklikke õigusakte, on võimalik lõikes 2 nimetatud õiguskaitsevahendeid kasutada eraldi või koos ühe ja sama majandusharu mitme müüja või teenuste osutaja või nende ühingute vastu, mis kasutavad või soovivad kasutada samu või samalaadseid üldisi lepingutingimusi.“

Hispaania õigus

Seadus 7/1998

- 8 13. aprilli 1998. aasta seaduses 7/1998 lepingu tüüptingimuste kohta (Ley 7/1998 sobre condiciones generales de la contratación; BOE nr 89, 14.4.1998, lk 12304) on põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artiklis 12 sätestatud:

„1. Käesoleva seaduse sätetega või muude kohustuslike või keelavate õigusaktidega vastuolus olevate tüüptingimuste kasutamise või nende kasutamise soovitamise peale võib esitada hagi vastavalt õigusvastase kasutamise lõpetamise või soovituse tagasivõtmise ettekirjutuse nõudes.

2. Õigusvastase kasutamise lõpetamise hagi ese on nõue, et kohus teeks kostjale ettekirjutuse eemaldada tüüptingimuste hulgast kõik need tingimused, mille tühisus tuvastatakse, ja hoiduma selliste tingimuste kasutamisest tulevikus, määratledes ja täpsustades lahendis olukorrapõhiselt lepingu selle sisu, mida tuleb pidada kehtivaks ja siduvaks.

Õigusvastase kasutamise lõpetamise hagiga koos võib esitada tagasinõudehagi lahendis nimetatud lepingutingimuste täitmiseks tasutud rahasumma kohta ning samuti selliste lepingutingimuste kohaldamisega tekitatud kahju hüvitamise hagi.

[...]“.

- 9 Seaduse artiklis 17 on sätestatud:

„1. Õigusvastase kasutamise lõpetamise hagi võib esitada iga müüja või teenuste osutaja vastu, kes kasutab tüüptingimusi, mille tühisus on tuvastatud.

[...]

4. Eelmistes lõigetes ette nähtud hagi võib esitada ühiselt mitme samas majandusharus tegutseva sellise müüja või teenuste osutaja vastu või nende ühenduste vastu, kes kasutavad või soovivad kasutada tüüptingimusi, mis on identsed nendega, mille tühisus on tuvastatud.“

Kuninga seadusandlik dekreet 1/2007

- 10 Kuninga 16. novembri 2007. aasta seadusandliku dekreediga 1/2007 heaks kiidetud tarbijate ja kasutajate kaitse üldseaduse ja seonduvate seaduste konsolideeritud redaktsiooni (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (BOE nr 287, 30.11.2007, lk 49181)) (põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis) artiklis 53 on sätestatud:

„Õigusvastase kasutamise lõpetamise hagi ese on nõue kohustada kostjat lõpetama teatav tegevus või hoiduma tulevikus sellisest tegevusest. Peale selle võib hagis esitada nõude keelata tegevus, mis on hagi esitamise ajaks lõppenud, kui on piisavalt tõendeid selle kohta, et see võib viivitusega jätkuda.

Selle peatüki sätete tähenduses loetakse ebaõiglasi lepingutingimusi käsitlevate õigusaktidega vastuolus olevaks tegevuseks ka mis tahes soovitus kasutada ebaõiglasi lepingutingimusi.“

Õigusvastase kasutamise lõpetamise hagiga koos võib juhul, kui on esitatud tühisuse tuvastamise ja või kehtetuks tunnistamise hagi, esitada hagi kohustuste rikkumise tuvastamise nõudes, hagi lepingu lõpetamise või ülesütlemisõiguse tunnistamise nõudes ja hagi nõudega tagastada ebaõiglaseks või läbipaistmatuks tunnistatud tegevuse, lepingutingimuste või tüüptingimuste alusel saadud rahasumma ning samuti hagi sellise tegevuse või selliste tingimuste kohaldamisega tekitatud kahju hüvitamise nõudes. Kohus, kes lahendab põhihagi, st menetlusnormides ette nähtud hagi õigusvastase kasutamise lõpetamise nõudes, lahendab ka koos sellega esitatud kõrvalnõude hagi.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Adicae esitas 15. novembril 2010 Juzgado de lo Mercantil n° 11 de Madridile (Madridi kaubanduskohus nr 11, Hispaania) 44 krediidasutuse vastu kollektiivhagi, mis puudutas nn intressi alammäära tingimust, mis sisaldub nende krediidasutuste kasutatavate hüpoteeklaenulepingute tüüptingimustes ja milles on ette nähtud muutuva intressimäära alampiir, millest allapoole intressimäär ei saa langeda (edaspidi „intressi alammäära tingimus“), ja milles esitati nõue tagastada rahasummad, mille asjaomased tarbijad on selle tingimuse alusel tasunud. Hiljem lisati sellele hagile kahel korral kostjaid, mistõttu lõpuks oli hagi esitatud 101 krediidasutuse vastu. Pärast seda, kui Hispaania meedias avaldati kolm kutset menetlusega liituda, astusid Adicae nõuete toetuseks põhikohtuasja menetlusse eraldi 820 tarbijat.
- 12 Juzgado de lo Mercantil n° 11 de Madrid (Madridi kaubanduskohus nr 11) rahuldas hagi selles kohtuasjas kostjateks olnud 101-st krediidasutusest 98 suhtes. Nende krediidasutuste puhul tuvastas see kohus intressi alammäära tingimuse tühisuse, kohustas neid krediidasutusi selle lepingutingimuse kasutamise lõpetama ja tunnistas asjasse puutuvad hüpoteeklaenulepingud jätkuvalt kehtivaks. Samuti kohustas ta neid krediidasutusi maksma tagasi rahasumma, mis oli nimetatud lepingutingimuse alusel tasunud alates 9. maist 2013, mil kuulutati Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kohtuotsus nr 241/2013, milles see kohus sedastas, et intressi alammäära tingimuse tühisuse tuvastamisel on *ex nunc* mõju.
- 13 Audiencia Provincial de Madrid (Madridi apellatsioonikohus, Hispaania) jättis rahuldamata peaaegu kõik apellatsioonkaebused, mille esitasid esimeses kohtuastmes kohtuvaidluse kaotanud krediidasutused.

- 14 See kohus täpsustas kriteeriume, mille kohaselt tuleb intressi alammäära tingimuse läbipaistvust kontrollida kollektiivhagi lahendamise raames, sedastades oma otsuses, et krediidasutuste kasutatavate hüpoteeklaenulepingute tüüpvormide analüüsi raames tuleb kontrollida, kas kõnealuste asutuste tegevusega varjati või peideti kõnealuse lepingutingimuse „majanduslikku ja varalist mõju“. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on sellise varjamise või peitmise tegemist siis, kui krediidasutus ei esitle seda tingimust sama olulisena kui muud lepingutingimused, millele keskmine tarbija tavaliselt tähelepanu pöörab, mistõttu see tarbija arvab selle tulemusel, et sõlmitud lepingu kulude puhul on määrava tähtsusega need muud – baasindeksit, sellele lisatavat marginaali või tagasimakseperioodi puudutavad – lepingutingimused.
- 15 Audiencia Provincial de Madrid (Madridi apellatsioonikohus) osutas samuti nende krediidasutuste teatavatele toimingutele, mis annavad tunnistust varjamise või peitmise kavatsusest. Selle kohtu sõnul on sellise toiminguga tegemist siis, kui krediidasutus esitab intressi alammäära tingimuse nii, nagu oleks see seotud mõistetega, millel puudub seos asjaomase hüpoteeklaenulepingu hinnaga või asjaoludega, mis võivad kaasa tuua selle hinna alanemise, tekitades seega mulje, et muutuva baasintressimäära alampiiri suhtes kehtivad teatavad tingimused või nõuded, mis muudavad asjaomase lepingutingimuse kohaldamise keeruliseks, või siis, kui intressi alammäära tingimus esitatakse sellise pika selgituse keskel või lõpus, mis puudutab eeskätt muid küsimusi ja milles intressi alammäära tingimust on mainitud üksnes põgusalt ja esile toomata, mistõttu keskmise tarbija tähelepanu on mujale suunatud, või ka siis, kui intressi alammäära tingimus esitatakse koos muutuva baasintressimäära ülempiiri tingimusega (nn intressi ülemäära tingimus), eesmärgiga keskendada tarbija tähelepanu näilisele tagatisele, et tema kasuks on baasindeksi hüpoteetilisele tõusule seatud ülempiir, juhtides nii tähelepanu kõrvale alampiiri tähtsusest.
- 16 Krediidasutused, kelle apellatsioonkaebused jäeti rahuldamata, esitasid seepeale eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Tribunal Supremole (kõrgeim kohus), menetlusnormide rikkumisel põhinevad erakorralised apellatsioonkaebused ja kassatsioonkaebused apellatsiooniasemes tehtud kohtuotsuse peale.
- 17 Nimetatud kohtu hinnangul on põhikohtuasjas vaja lahendada kaks võrdselt olulist õiguslikku probleemi. Esimene puudutab küsimust, kas kollektiivhagi kujutab endast sobivat menetluslikku vahendit intressi alammäära tingimuse läbipaistvuse kontrollimiseks, mille puhul on Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt vaja anda konkreetne hinnang kõigile lepingu sõlmimisega seotud asjaoludele ja asjaomasele tarbijale enne lepingu sõlmimist antud teabele. Selline küsimus on veelgi asjakohasem siis, kui sarnaselt põhikohtuasjas käsitletava olukorraga ei puuduta esitatud kollektiivhagi ühtainsat krediidasutust, vaid kõiki riigi pangandussüsteemi krediidasutusi, mille ainus ühine nimetaja on see, et nende muutuva intressimääraga hüpoteeklaenulepingutes kasutatakse intressi alammäära tingimust, mille sisu on enam-vähem sama.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma sellekohasele kohtupraktikale ja täpsustab eelkõige, et ta on intressi alammäära tingimuse läbipaistvust kontrollinud kollektiivhagi raames eeskätt kohtuasjas, milles tehti 9. mai 2013. aasta kohtuotsus nr 241/2013, kasutades võrdlusalusena keskmise tarbija arusaama ja võttes arvesse asjaomaste „massilepingute“ tüüpvormide iseloomulikke tunnuseid. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et neil juhtudel oli kollektiivhagi esitatud ühe krediidasutuse või väga piiratud arvu krediidasutuste vastu, mistõttu oli lihtsam asjaomaseid võtteid ja lepingutingimusi tüüpolukordadeks rühmitada.

- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et nagu nähtub Banco de España (Hispaania keskpank) statistikast, on käesoleval juhul seevastu tegemist miljonite hüpoteeklaenulepingutega, millega intressi alammäära tingimuste puhul kaasneb kasutatud sõnastuse ja terminite paljusus. Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et neid lepingutingimusi on õiguspäraselt kasutatud ajavahemikus 1989. aasta detsembrist kuni 2019. aasta juunini, mistõttu on nende suhtes olnud järgemööda kohaldatavad eri õigusnormid, samas kui seda, kas lepingutingimus on ebaõiglane, tuleb hinnata lepingu sõlmimise hetkest lähtudes.
- 20 Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui märkimisväärse hulga krediidasutuste vastu on esitatud kollektiivhagi, puudutab see intressi alammäära tingimuste kasutamist väga pika aja jooksul järgemööda kohaldatavate eri õigusnormide alusel ega võimalda igal konkreetsel juhul kontrollida asjaomastele tarbijatele enne lepingu sõlmimist esitatud teavet, mistõttu kõnealuste tingimuste läbipaistvuse kontrollimine vastavalt direktiivi 93/13 artikli 7 lõikele 3 on äärmiselt raske.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõstatatud teine probleem on keskmise tarbija määratlemise keerukus sellises kohtuasjas nagu põhikohtuasi. Sellega seoses täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi Euroopa Kohus viitab oma praktikas keskmisele tarbijale, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas (3. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, punkt 51), võib see, kui tähelepanelik on tarbija, sõltuda mitmest tegurist, eelkõige reklaami käsitlevatest riigisisestest või asjaomase majandusharu eeskirjadest või isegi tarbijale antud äriteabe puhul kasutatud keelepruugi üksikasjadest.
- 22 Põhikohtuasjas on intressi alammäära tingimused suunatud eri liiki tarbijatele, st eelkõige tarbijatele, kes on võtnud üle kinnisvaraarendajate sõlmitud hüpoteeklaenu, sotsiaaleluasemete rahastamise või üldkasutatavatele eluasemetele juurdepääsu programmidega hõlmatud tarbijatele teatud vanuserühmade kaupa või tarbijatele, kes oma kutsetegevuse tõttu on saanud laenu eriskeemi raames, mistõttu on kõnealuste lepingutingimuste läbipaistvuse kontrollimisel raske kohaldada mõistet „keskmine tarbija“.
- 23 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas kollektiivhagi alusel niisuguste lepingutingimuste läbipaistvuse kontrollimiseks, mida kasutab enam kui sadakond krediidasutust miljonites pangalepingutes, läbiviidav abstraktne hindamine, mille raames ei võeta arvesse lepingutingimuse õiguslike ja majanduslike tagajärgede kohta antud lepingueelse teabe põhjalikkust ega iga juhtumi ülejäänud asjaolusid lepingu sõlmimise ajal, kuulub direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 1 kohaldamisalasse, kui kõne all on lepingu sõlmimise asjaolud, ja sama direktiivi artikli 7 lõike 3 kohaldamisalasse, kui kõne all on sarnased lepingutingimused?
2. Kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõikega 2 ja artikli 7 lõikega 3 on kooskõlas läbipaistvuse abstraktne kontrollimine keskmise tarbija seisukohast, kui paljud lepingupakkumustest on suunatud erinevatele konkreetsetele tarbijate rühmadele või kui lepingutingimusi kasutavad arvukad majanduslikult ja geograafiliselt väga erinevate tegevusvaldkondadega krediidasutused väga pika aja jooksul, mille vältel on üldsuse teadlikkus nendest lepingutingimustest edasi arenenud?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 24 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et nende alusel on liikmesriigi kohtul võimalik kontrollida lepingutingimuse läbipaistvust sellise kollektiivhagi raames, mis on esitatud paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu ja puudutab väga suurt hulka lepinguid.
- 25 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteemi raames on tarbijatel võimalik oma õigusi, mis on tagatud selle direktiiviga, maksma panna nii individuaalhagi kui ka kollektiivhagi abil.
- 26 Paralleelselt tarbija subjektiivse õigusega pöörduda kohtusse selleks, et kohus kontrolliks, kas mõni tingimus lepingus, mille pool see tarbija on, on ebaõiglane, võimaldab direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 2 ette nähtud mehhanism liikmesriikidel ette näha, et tüüpitingimustega lepingus ebaõiglaste tingimuste sisaldumist kontrollitakse õigusvastase tegevuse lõpetamise hagi alusel, mille võivad avalikes huvides esitada tarbijakaitseühendused (vt selle kohta 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Sales Sinués ja Drame Ba (C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 21).
- 27 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 3 kohaselt võib sellise kollektiivhagi – riigisiseseid õigusnorme järgides – esitada eraldi või ühiselt mitme sama majandusharu ettevõtja või nende ühingute vastu, kes kasutavad või soovivad kasutada samu või sarnaseid lepingutingimusi.
- 28 Kuigi direktiiviga 93/13 tagatud õigusi saab seega maksma panna nii individuaalhagi kui ka kollektiivhagi abil, on neil hagidel selle direktiivi raames erinev ese ja erinevad õiguslikud tagajärjed (vt selle kohta 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Sales Sinués ja Drame Ba, C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 30).
- 29 Individuaalhagide puhul – tulenevalt tarbija ja asjaomase müüja või teenuste osutaja vahelisest ebavõrdsusest, millest on lähtunud direktiiviga 93/13 kehtestatud kaitsesüsteemi puhul – on vajalik, et aktiivselt sekkuks liikmesriigi kohus, kes peab omal algatusel hindama, kas lepingutingimus on ebaõiglane, võttes direktiivi artikli 4 lõikes 1 sätestatud nõude kohaselt arvesse asjaomase lepingu esemeks olevate kaupade või teenuste laadi ning kõiki selle lepingu sõlmimisega kaasnenud asjaolusid, mis esinesid sõlmimise ajal, ning kõnealuse lepingu kõiki muid tingimusi ja sellise lepingu tingimusi, millest esimesena nimetatud leping sõltub (vt selle kohta 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Sales Sinués ja Drame Ba, C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punktid 21–24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Seevastu ei mõjuta kõigi lepingu sõlmimisega seotud konkreetsete asjaolude arvessevõtmine, mis tuleneb direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 1 sõnastusest ja on ette nähtud individuaalhagi puhul, selle direktiivi artikli 7 kohaldamist ega tohi seega olla takistuseks kollektiivhagi esitamisele.
- 31 Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et kuna direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 2 nimetatud nende isikute või organisatsioonide poolt, kellel on õigustatud huvi tarbijaid kaitsta, esitatud õigusvastase tegevuse lõpetamise hagi on olemuselt preventiivne ja hoiatava eesmärgiga ning sõltumatu mis tahes muust konkreetsest individuaalsest vaidlusest, võib sellise hagi esitada kas

siis, kui tingimusi, mille kasutamise keelamist nõutakse, ei ole teatavas lepingus kasutatud (vt selle kohta 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Sales Sinués ja Drame Ba, C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 32 Individuaalvagide ja kollektiivvagide vahelise suhte kohta tuleb meenutada, et kuna direktiivis 93/13 ei ole seda suhet reguleerivaid menetluslikke vahendeid ühtlustatud, tuleb liikmesriikide menetlusautonoomiast lähtudes sellised normid kehtestada riigisisises õiguskorras, kuid seda siiski tingimusel, et need ei ole vähem soodsad kui riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad normid (võrdväarsuse põhimõte) ega muuda liidu õigusega tarbijatele tagatud õiguste teostamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 14. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Sales Sinués ja Drame Ba, C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega ei tohi nende normidega kahjustada tarbijale direktiiviga 93/13 antud valikuvõimaluse – kas kasutada oma õiguste maksmapanekuks individuaalvagi või hoopis kollektiivvagi, milles tarbijat esindab vastavat õigustatud huvi omav ühendus – tegelikku kasutamist.
- 33 Käesoleval juhul tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, mil määral kujutab kollektiivvagi endast sobivat õiguskaitsemehhanismi, mis võimaldab kontrollida hüpoteeklaenulepingutes sisalduva intressi alammäära tingimuse läbipaistvust, kui see vahi on esitatud paljude müüjate või teenuste osutajate vastu, kes on pika aja vältel sõlminud palju seda laadi lepinguid.
- 34 Mis puudutab esimesena mõistet „läbipaistvus“ direktiivi 93/13 kontekstis, siis tuleb meenutada, et lepingutingimuse läbipaistvuse nõue on tarbijalepingutes kasutatud tingimuste koostamise suhtes kohaldatav üldreegel. Direktiivi artiklis 5 on selle kohta ette nähtud, et lepingutes, mille kõik või teatavad tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, „peavad kõnealused tingimused olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles“.
- 35 See, millise ulatusega on selges ja arusaadavas keeles koostamise kohustus, mille kaudu on väljendatud müüjate või teenuste osutajate suhtes kehtiv läbipaistvusnõue, ei sõltu sellest, kas tarbija või organisatsioon, kellel on õigustatud huvi teda kaitsta, soovib direktiiviga 93/13 tagatud õigusi maksma panna individuaal- või kollektiivvagi abil.
- 36 Seega on individuaalvagide tulemusel kujunenud kohtupraktika, mis puudutab läbipaistvuse nõuet, ülekantav kollektiivvagidele. Sellega seoses tuleb meenutada, et selle kohtupraktika kohaselt ei saa kõnealust nõuet taandada pelgalt lepingutingimuse arusaadavusele vormilises ja grammatilises mõttes, vaid seda tuleb hoopis mõista laialt, kuna direktiiviga 93/13 loodud kaitstesüsteem lähtub eeldusest, et tarbija on – arvestades eelkõige tal oleva teabe ulatust – suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal positsioonil (vt selle kohta 16. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Caixabank (laenulepingutasud), C-565/21, EU:C:2023:212, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Läbipaistvuse nõudest tulenevalt ei pea lepingutingimus seega mitte üksnes olema tarbijale vormiliselt ja grammatiliselt arusaadav, vaid peab samuti võimaldama keskmisel tarbijal, kes on piisavalt informeeritud ning mõistlikult tähelepanelik ja arukas, aru saada selle lepingutingimuse konkreetsest toimimisest ning täpsete ja arusaadavate kriteeriumide põhjal hinnata niisuguse lepingutingimuse majanduslikke tagajärgi – mis võivad olla märkimisväärsed – oma finantskohustustele (vt selle kohta 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 38 Eeltoodust tuleneb, et direktiiviga 93/13 kehtestatud kaitsesüsteemi raames ei saa lepingutingimuste läbipaistvuse kohtulik kontroll piirduda üksnes nende lepingutingimustega, mille peale individuaalhagi on esitatud. Ükski selle direktiivi säte ei võimalda nimelt teha järeldust, et see kontroll on välistatud kollektiivhagi esemeks olevate lepingutingimuste puhul, kuid siiski peavad olema täidetud direktiivi artikli 7 lõikes 3 ette nähtud tingimused, nimelt peab kollektiivhagi ühelt poolt olema esitatud sama majandusharu mitme ettevõtja vastu, kes – teiselt poolt – kasutavad või soovivad kasutada samu või sarnaseid lepingutingimusi.
- 39 Mis puudutab teisenä lepingutingimuse läbipaistvuse analüüsi, mille liikmesriigi kohus peab läbi viima kollektiivhagi raames, siis tuleb märkida, et juba oma olemuselt ei saa see analüüs puudutada individuaalsetele olukordadele iseloomulikke üksikasju, vaid selles tuleb käsitleda müüjate või teenuseosutajate standardiseeritud praktikad.
- 40 Seega tuleb liikmesriigi kohtu kohustust kontrollida individuaalhagi raames, kas – võttes arvesse asjaomase lepingu sõlmimisega seotud asjaolusid ja enne lepingu sõlmimist esitatud teavet lepingutingimuste ja lepingu sõlmimise tagajärgede kohta – tarbijale on teatavaks tehtud kõik asjaolud, mis võivad mõjutada selle tarbija võetavat kohustust (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus D.V. (advokaaditasu – tunnitasu põhimõte), C-395/21, EU:C:2023:14, punktid 38 ja 39 ning seal viidatud kohtupraktika), kohandada kollektiivhagi eripäraga, pidades eeskätt silmas, et selline hagi on olemuselt preventiivne ega sõltu mis tahes konkreetsest individuaalsest vaidlusest, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 31.
- 41 Seega peab liikmesriigi kohus siis, kui ta kollektiivhagi lahendades hindab seda, kas teatav lepingutingimus – nagu intressi alammäära tingimus – on läbipaistev, asjaomaste lepingute esemeks olevate kaupade või teenuste laadist lähtudes kontrollima, kas keskmisel tarbijal, kes on piisavalt informeeritud ning mõistlikult tähelepanelik ja arukas, on lepingu sõlmimise hetkel võimalik aru saada selle lepingutingimuse toimimisest ning hinnata niisuguse lepingutingimuse majanduslikke tagajärgi, mis võivad olla märkimisväärsed. Selleks peab kõnealune kohus arvesse võtma neid tüüpotoiminguid, mida iga asjaomane müüja või teenuste osutaja teeb lepingu sõlmimisel ja enne lepingu sõlmimist ning mille hulka kuulub eeskätt kõnealuse lepingutingimuse koostamine ja selle asukoha määramine iga asjaomase müüja või teenuste osutaja kasutatavates tüüpolepingutes, samuti seda, kuidas reklaamitakse eri tüüpi lepinguid, mis on hõlmatud kollektiivhagiga, lepingueelsete üldpakkumuste levitamist tarbijate seas ja kõiki muid asjaolusid, mida see kohus peab iga kostja puhul kontrollimise seisukohalt oluliseks.
- 42 Kolmandana tuleb seoses küsimusega, kas kohtuasja keerukus, mis on tingitud kostjate väga suurest hulgast, lepingute sõlmimisest pika ajavahemiku jooksul ja asjasse puutuvate lepingutingimuste sõnastuse mitmekesisusest, võib takistada nende lepingutingimuste läbipaistvuse kontrollimist, kõigepealt märkida, et nagu on sedastatud käesoleva kohtuotsuse punktis 38, on direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 3 seatud mitme müüja või teenuste osutaja vastu kollektiivhagi esitamisele kaks tingimust: esiteks peab selline hagi olema esitatud sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu ja teiseks peavad need müüjad või teenuste osutajad kasutama või soovutama kasutada samu või sarnaseid lepingutingimusi.
- 43 Mis puudutab neist tingimustest esimest, siis käesolevas asjas on ilmselge, et kostjad kuuluvad samasse majandusharusse, nimelt krediidasutuste hulka. Asjaolu, et põhikohtuasjas on hagi esitatud märkimisväärse hulga krediidasutuste vastu, ei ole asjakohane kriteerium hinnangu andmisel liikmesriigi kohtu kohustusele kontrollida sarnaste lepingutingimuste läbipaistvust direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 3 tähenduses, kuna sellest sättest nähtuvalt võib kollektiivhagi esitada eraldi või ühiselt mitme sama majandusharu müüja või teenuste osutaja vastu. Nimelt ei

tohi kohtuasja keerukus kahjustada tarbijatele direktiiviga 93/13 antud subjektiivsete õiguste tõhusust, mida ei saa kahtluse alla seada kohtuasjas ilmsiks tulnud organisatsioonilistele väljakutsetele tuginedes.

- 44 Teise tingimuse kohta tuleb tõdeda, et liikmesriigi kohus peab riigisiseseid õigusnorme järgides kindlaks tegema, kas kollektiivhagi esemeks olevad lepingutingimused on piisavalt sarnased, et sellise hagi saaks esitada. Selles osas tuleneb direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 3 sõnastusest endast, et need lepingutingimused ei pea olema identsed. Lisaks ei saa asjaomane sarnasus olla välistatud üksnes selle tõttu, et kõnealuseid lepingutingimusi sisaldavad lepingud on sõlmitud eri ajahetkel ja eri regulatsioonist lähtudes, kuna vastasel juhul muutuks direktiivi 93/13 artikli 7 lõiked 2 ja 3 suures osas sisutühjaks, kahjustades nii asjaomase sätte kasulikku mõju.
- 45 Käesoleval juhul on ilmne, et kõne all olevates hüpoteeklaenulepingutes kasutatud intressi alammäära tingimustes on ette nähtud selline madalaim intressimäär, millest allapoole ei saa muutuv intressimäär langeda – selle asjaolu paikapidavust peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, kusjuures nende lepingutingimuste toimimismehhanism on põhimõtteliselt alati sama. Seetõttu tuleb tõdeda, et neid tingimusi saab pidada „sarnaseks“ direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 3 tähenduses.
- 46 Kõike eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et nende sätete alusel on liikmesriigi kohtul võimalik kontrollida lepingutingimuse läbipaistvust sellise kollektiivhagi raames, mis on esitatud paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu ja puudutab väga suurt hulka lepinguid, eeldusel, et need lepingud sisaldavad sama tingimust või sarnaseid tingimusi.

Teine küsimus

- 47 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 ja artikli 7 lõike 3 alusel on liikmesriigi kohtul, kellele on paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu esitatud kollektiivhagi, mis puudutab väga suurt hulka lepinguid, võimalik kontrollida teatava lepingutingimuse läbipaistvust, võttes aluseks selle, kuidas sellest tingimusest saab aru keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, juhul, kui asjaomased lepingud on mõeldud konkreetsetele tarbijate kategooriatele ja kõne all olevat lepingutingimust on kasutatud väga pika ajavahemiku vältel, mille jooksul on suurenenud tarbijate teadlikkus seoses selle lepingutingimusega.
- 48 Selle kohta tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktis 37 meenutatud väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb lepingutingimuse läbipaistvust ning seda, mil määral on selle tingimuse põhjal võimalik mõista selle toimimist ja hinnata selle lepingutingimuse – võimalik, et olulisi – majanduslikke tagajärgi, analüüsida piisavalt informeerituna, mõistlikult tähelepanelikuna ja arukana määratletud keskmise tarbija arusaamast lähtudes (vt selle kohta eelkõige 20. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Andriuc jt*, C-186/16, EU:C:2017:703, punkt 51, ja 20. aprilli 2023. aasta kohtuotsus *Ocidental – Companhia Portuguesa de Seguros de Vida*, C-263/22, EU:C:2023:311, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Analoogselt direktiivi 93/13 artikli 2 punktis b kasutatud üldmõistega „tarbija“, mis on objektiivne mõiste ega sõltu konkreetsetest teadmistest ja teabest, mis asjaomasel isikul tegelikult on (vt selle kohta 21. märtsi 2019. aasta kohtuotsus *Pouvin ja Dijoux*, C-590/17, EU:C:2019:232, punkt 24 ja

seal viidatud kohtupraktika), saab lepingutingimuse läbipaistvuse kontrollimisel abstraktse võrdluskriteeriumi kasutamisega vältida seda, et mainitud kontrolli eeldusena peavad korraga esinema mitu keerukat subjektiivselt tegurit, mida on raske või isegi võimatu tuvastada.

- 50 Kuna – nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 83 sisuliselt märkinud – nende eriteadmistega, mis tarbijal individuaalhagi raames eelduslikult peavad olema, ei saa põhjendada mis tahes kõrvalekaldumist keskmise tarbija teadmiste tasemest, ei saa tarbijate eri kategooriate eriomaseid tunnuseid veelgi enam arvesse võtta kollektiivhagi raames.
- 51 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul puudutab põhikohtuasjas lahendatav kollektiivhagi – mille puhul on hüpoteeklaenulepinguid sõlminud krediidasutuste hulk märkimisväärne, asjaomased krediidasutused katavad geograafiliselt riigi kogu territooriumi ning intressi alammäära tingimus on kasutusel olnud pika ajavahemiku vältel, mille jooksul on küsimus olnud reguleeritud järjestikku eri õigusnormidega – raskesti rühmitatavaid konkreetseid tarbijate kategooriaid nagu tarbijad, kes on võtnud üle kinnisvaraarendajate sõlmitud hüpoteeklaenu, tarbijad, kes on hõlmatud sotsiaaleluasemete rahastamise või üldkasutatavatele eluasemetele juurdepääsu programmidega teatud vanuserühmade kaupa või tarbijad, kes oma kutsetegevuse tõttu on saanud laenu eriskeemi raames.
- 52 Tuleb aga märkida, et just asjaomase avalikkuse ühtlikkuse puudumine – mistõttu on võimatu kontrollida, kuidas kõik selle avalikkuse moodustavad üksikisikud asjaomasest lepingutingimusest aru saavad – tingib vajaduse kasutada keskmise tarbija õiguslikku fiktsiooni, mis seisneb selles, et avalikkust tajutakse ühe ja sama abstraktse üksusena, mille üldine arusaam on hindamisel asjakohane.
- 53 Järelikult peab eelotsusetaotluse esitanud kohus asjaomaste hüpoteeklaenulepingute sõlmimise hetke seis arvestades intressi alammäära tingimuse läbipaistvuse analüüsimisel lähtuma sellest, kuidas kõnealusest lepingutingimusest saab aru piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas keskmine tarbija, võtmata seejuures arvesse iga sellise üksiku tarbija eripära, kellega kõnealused lepingud on sõlmitud, eelkõige seoses teadmistega intressi alammäära tingimuse kohta, sissetuleku suurusega või kutsetegevusega. Asjaolu, et need lepingud on suunatud konkreetsetele tarbijate kategooriatele, ei tingi teistsugust järeldust. Nimelt ei saa liikmesriigi kohus kõigi asjaomaste lepingute üldtingimustes sisalduvate ja sisuliselt identse toimimismehhanismiga – muutuv intressimäär ei saa langeda alla teatud piiri – lepingutingimuste läbipaistvuse hindamisel lähtuda sellest, kuidas ajaomasest tingimusest saab aru keskmisest tarbijast vähem või rohkem teadmisi omav tarbija (vt selle kohta 21. septembri 2023. aasta kohtuotsus mBank (õigusvastaste lepingutingimuste register Poolas), C-139/22, EU:C:2023:692, punkt 66).
- 54 Siiski ei saa *a priori* välistada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kas objektiivse sündmuse või üldtuntud asjaolu tõttu, nagu seda on kohaldatavate õigusnormide muutmine või kohtupraktika laialdaselt levitatud ja läbi arutatud suundumus, asub seisukohale, et vaatlusperioodi jooksul on keskmise tarbija üldine arusaam intressi alammäära tingimusest muutunud ja on võimaldanud sellisel tarbijal aru saada selle tingimusega kaasnevatest võimalikest märkimisväärsetest majanduslikest tagajärgedest.
- 55 Sellise olukorra puhul ei ole direktiiviga 93/13 vastuolus, kui võetakse arvesse asjaomase ajavahemiku jooksul aset leidnud keskmise tarbija arusaama arengut, mistõttu see, kui palju on tarbijal teavet ja kui tähelepanelik ta on, võib seega sõltuda hüpoteeklaenulepingu sõlmimise

hetkest. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seda võimalust siiski kohaldama konkreetsete ja objektiivsete asjaolude alusel, mis tõendavad sellise muutuse esinemist, mida ei saa eeldada ainuüksi aja möödumise tõttu.

- 56 Nagu nähtub Euroopa Kohtus toimunud kohtuvaidlusest, võib selline objektiivne või üldtuntud asjaolu olla 2000. aastatele iseloomulik intressimäärade ülikiire langus, mis tingis intressi alammäära tingimuse kasutuselevõtu ning mille tõttu tarbijad hakkasid endale teadvustama selle lepingutingimuse majanduslikke tagajärgi, või seda laadi lepingutingimuste läbipaistmatuse tuvastamine Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) 9. mai 2013. aasta kohtuotsusega nr 241/2013. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas asjaomaste lepingutingimuste läbipaistvuse kontrollimise seisukohalt oli selline intressimäärade ülikiire langus või nimetatud kohtuotsuse kuulutamine nii otsustava tähtsusega, et selle tõttu muutus aja jooksul tähelepanu määr, mida keskmine tarbija hüpoteeklaenulepingu sõlmimisel osutas, ja tarbija teadmiste tase.
- 57 Kõike eeltoodut arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 ja artikli 7 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et nende sätete alusel on liikmesriigi kohtul, kellele on paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu esitatud kollektiivhagi, mis puudutab väga suurt hulka lepinguid, võimalik kontrollida teatava lepingutingimuse läbipaistvust, võttes aluseks selle, kuidas sellest tingimusest saab aru keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, juhul, kui asjaomased lepingud on mõeldud konkreetsetele tarbijate kategooriatele ja kõne all olevat lepingutingimust on kasutatud väga pika ajavahemiku vältel. Siiski ei ole direktiiviga 93/13 vastuolus see, kui liikmesriigi kohus võtab olukorras, kus objektiivse sündmuse või üldtuntud asjaolu tõttu on keskmise tarbija arusaam kõnealusest lepingutingimusest mainitud ajavahemiku vältel muutunud, kontrollimisel arvesse sellise tarbija arusaama muutust, kusjuures see kohus peab lähtuma arusaamast, mis valitses hüpoteeklaenulepingu sõlmimise ajal.

Kohtukulud

- 58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 4 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 3

tuleb tõlgendada nii, et

nende sätete alusel on liikmesriigi kohtul võimalik kontrollida lepingutingimuse läbipaistvust sellise kollektiivhagi raames, mis on esitatud paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu ja puudutab väga suurt hulka lepinguid, eeldusel, et need lepingud sisaldavad sama tingimust või sarnaseid tingimusi.

2. Direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 ja artikli 7 lõiget 3

tuleb tõlgendada nii, et

nende sätete alusel on liikmesriigi kohtul, kellele on paljude sama majandusharu müüjate või teenuste osutajate vastu esitatud kollektiivhagi, mis puudutab väga suurt hulka lepinguid, võimalik kontrollida teatava lepingutingimuse läbipaistvust, võttes aluseks selle, kuidas sellest tingimusest saab aru keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, juhul, kui asjaomased lepingud on mõeldud konkreetsetele tarbijate kategooriatele ja kõne all olevat lepingutingimust on kasutatud väga pika ajavahemiku vältel. Siiski ei ole direktiiviga 93/13 vastuolus see, kui liikmesriigi kohus võtab olukorras, kus objektiivse sündmuse või üldtuntud asjaolu tõttu on keskmise tarbija arusaam kõnealusest lepingutingimusest mainitud ajavahemiku vältel muutunud, kontrollimisel arvesse sellise tarbija arusaama muutust, kusjuures see kohus peab lähtuma arusaamast, mis valitses hüpoteeklaenulepingu sõlmimise ajal.

Allkirjad